– Der satt'n jaggu mæ igjen!

Av Edmund Schilvold

Fisket i Oslofjorden er ofte lunefullt og frustrerende. Men noen ganger i løpet av året opplever en dager som gjør alle de andre turene verdt bryet...

Etter fem lange dager uten fisking var det fredag 08. mai 1998 endelig duket for ei skikkelig fiskehelg igjen. Med fri også på mandagen ville jeg i beste fall kunne komme ut tre morgener på rad. Mentalt sett var jeg allerede på vei, og bilder fra tidligere turer flimret gjennom hukommelsen.

Opp klokka fire

Eneste bekymring var om jeg ville klare å karre meg opp av senga i god tid før soloppgangen i femtida. Mitt hemmelige våpen mot søvnlysten var ei nyinnkjøpt vekkerklokke med en illsint lyd, bare overgått av røykvarsleren ute i gangen. Den gamle, trofaste vekkeren ble plassert ved siden av puta, mens den nye ble satt godt under senga. Dermed ville jeg bli nødt til å stå opp for å få slått den av, og sjansen for å sove igjen etterpå ville være minimal. Klokkene ble stilt på henholdsvis 04:00 og 04:10, slik at jeg ville bli vekket igjen dersom jeg skulle prestere å sovne etter den første salven.

Et halvt snes brødskiver ble tildelt pålegg og plass i matboksen, termosen ble fylt med rykende varm kaffe, og multiplikatorsnella ble smurt og oljet. Så ble alt lagt i sekken sammen med andre av fiskets og livets nødvendigheter, deriblant sluker, opphengere, ekstra sene, saks, kniv, kjekspakke, sjokoladeplate, solbriller, kikkert, kamera og liggeunderlag. Etter en rask kikk på tidevannstabell og værmelding ble nattfilmen droppet til fordel for nattesøvnen, og klokka 10 lå jeg allerede i horisontal stilling, forlengst på vei til drømmefisken.

Kvart over fire spratt jeg opp av senga som en kule. Jeg trodde et øyeblikk jeg hadde forsovet meg, og uret ved puta kunne jeg ikke en gang huske å ha slått av. Den ekstra klokka var vel verd pengene. I øst begynte himmelen alt å lysne, og nede i mørket i sørvest steg den hvite dampen fra cellulosen i Moss til værs som en søyle. Det var både klarvær og vindstille. Bare tanken på hvor flott det nå ville være nede ved fjorden gjorde meg helt svett av entusiasme. Med bankende hjerte dro jeg på meg allværsdressen og støvlene, slengte sekken på ryggen og kastet meg over stengene. Nå var det godt å slippe maset med kaffekoking og tillaging av niste!

Grålysning i skogen

På veien ut mot Jeløya og Ramberg ble det tydelig at jeg sannsynligvis var den eneste av byens borgere i våken tilstand. Ikke en bil var å se på veiene, ikke engang noen rødkledte russ på vei hjem etter nattlige bravader. Dyrene var imidlertid i full aktivitet. Inne i hagene inspiserte et og annet rådyr årets tulipaner, og i grøftekantene sniffet piggsvin rundt etter snegler og meitemark lokket fram av morgendoggen.

For å spare litt tid kjørte jeg bilen ned til Ramberggårdene istedenfor til Refsnes. Derfra er det ikke annet enn nedoverbakke til fiskeplassene. Riktignok er veien offisielt privat, men jeg hadde da kjørt ned dit før uten at noen hadde protestert. I et par sekunder flimret bildet av en morgengretten bonde med hagle i handa og nattlue på hodet gjennom mørket. Men fiskefeber kan gjøre selv den feigeste djerv, så jeg fortsatte nedover og skrudde av motoren utenfor den gamle låven. Stillheten var like overraskende som alltid. Eller snarere fraværet av støy. Oppe i skogen ved Rambergåsen hadde fuglene begynt å våkne, det kunne jeg høre. Men nå var det ikke tid til å sitte og meditere. Kanskje stod en av kameratene mine allerede og dro fisk nede på Nebba?

Jeg stormet nedover gjennom skauen, men kunne ikke unngå å stoppe et par minutter for å nyte morgenstunden. Den herlige, litt dovne lukta av kirsebærblomster og doggvått jord hang i lufta slik den bare gjør i grålysninga, og jeg trakk alt djupt inn i lungene og prøvde å lagre følelsen så godt som mulig i hjernekista. Skogen tegnet skarpe, svarte silhuetter mot den rødmende himmelen i øst, og fra det svinnende, blå mørket i sør blinket ennå stjernene oppmuntrende. Hørselen var heller ikke glemt av våren. Fra trekronene over meg sendte svarttrost og bokfink sine lystige fløytetoner ut i lufta, ei luft som anget av nytt liv, av doggskimrende lauv, saftige spirer og bristende frø. I slike stunder, når alt annet blekner, kjenner en hvor hypnotiserende godt livet som sportsfisker kan være. En føler seg hensatt til en verden så vidunderlig fjern fra hverdagens flomlys, at en nesten må tvile på at den er virkelig.

Rovdyr i dypet

Vel, revet løs av fiskelysten fortsatte jeg nedover åssida mot Nebba. Havflata lå som ventet stille som et speil, med en farge lik glinsende rødvin. Fjorden var kranset av morgenblå åser, i øst toppet med strøk av tindrende, glitrende gull, og ikke langt fra de surklende tangklasene i fjæra spratt stimer av glitrende sild opp i solas første stråler, jaget fram av rovdyr nede i djupet. Fra da av visste jeg at dette ville bli en dag utenom det vanlige. Men jeg hadde ingen anelse om at helga skulle komme til å overgå alle mine forventninger.

Jeg rigget raskt opp utstyret, satte på en standard 25 grams sildesluk og lot den fare som ei pil inn i soloppgangen. Snøret ble strammet opp og sluken ble dratt inn med bestemte rykk, hele tida høyt i vannet. Plutselig kjente jeg det herlige suget som forplanter seg helt inn i ryggmargen og sender pulsen opp i nye høyder. Fast fisk, på første kastet! Raske, harde nøkk og et vilt utras avslørte fort hva som hadde besøkt Nebba. Et par minutter seinere sprellet en nydelig sjøørret i gresset oppe på avsatsen, og vekta bekreftet at den veide over 800 gram. Høyst akseptabelt, med andre ord. Jeg kjente allerede smaken av sprøstekt ørret med rømme og salat...

Oppildnet av denne raske suksessen fortsatte jeg kastingen, og i løpet av et par timer måtte tre sei over kiloen og to pene koketorsker bøte med livet. De ble alle raskt og respektfullt avlivet, med en liten bønn om tilgivelse, og ønske om lykke på ferden til de evige hav.

Sei i tåkeheimen

Neste morgen fôr jeg igjen ut til Nebba, til tross for at tåka lå tjukk rundt hele Jeløya. Det skulle jeg ikke angre på. Fiskemessig begynte søndagen heller dårlig, med bare sporadiske napp, men den skulle altså utvikle seg til et fiskeeventyr av de sjeldne.

Da jeg og han John Capersen, en fiskekamerat som var så heldig å bo på Refsnes, kom ned til Nebba i firetida, var det allerede folk der, trass i tåka. Det er utrolig hvor fort fiskerykter sprer seg... Fire timer seinere begynte det imidlertid å tynnes ut i rekkene, og da klokka viste 08:30 hadde alle unntatt ”Den harde kjerne” gitt opp. Kasting og innsveiving var forlengst blitt en automatisert ryggmargsprosess, og tankene kretset rundt alt annet enn fisking. Men et jubelrop inne fra bukta fikk meg til å skvette til. Hva søren..?

Da jeg rundet odden sto John med stanga hevet i kampposisjon. ”Sei,” gliste han. Jeg kunne ikke unngå å irritere meg litt over at *han* hadde fått dagens første og kanskje eneste fisk, men på den annen side skjedde det endelig noe, etter over fire timers resultatløs kasting. Jeg heiv ut noen meter bortenfor, og sluken forsvant inn i tåkedisen. Med ett ble jeg var lyden av måkeskrik. Den kom langsomt nærmere og vokste gradvis i styrke til et leven av den typen en bare finner der det er fisk i overflata. Hva var det som foregikk der ute i tåkeheimen? Jeg rakk ikke å gruble lenge. Noe røsket tak i sluken nesten før jeg hadde begynt å sveive inn. Mothogget kom som en refleks, og snøret sang som en harpestreng i lufta. Etter en kort, men heftig kamp kunne også jeg lande en sei på omkring to kilo.

Nå begynte tåka så smått å lette, og flokken av kretsende og stupende måker var bare noen timeter fra land. Den stille, grå overflaten ble brutt av

sprutende vak og ville gulp. Vi jublet i taushet over synet av disse stimene, og var ikke seine om å hive ut på nytt. Før vi rakk å stramme opp snørene, hadde vi begge fast fisk igjen. ”Der satt’n jaggu mæ igjen!” sa John ivrig. To nye sei over kiloen ble dratt inn så fort som råd. Vi visste at det gjaldt å utnytte tida. Fisken kunne når som helst forsvinne ut på djupere vann, og eventyret ville være over. Og når en slik dag var forbi, da kunne det gå et år til neste gang, det visste vi av erfaring.

Men kalaset fortsatte. På nesten hvert eneste kast var det fast fisk, og hogget kom gjerne når vi gjorde en kort pause i innsveivinga slik at sluken fikk vingle nedover i vannet, kanskje som ei skadet eller syk sild. Etter vel to timers fiske hadde vi omkring 15 sei hver, og i tillegg hadde vi mistet flere i iveren etter å få dem inn. Snittvekta lå over kiloen, noe som må sies å være bra for sei tatt i Oslofjorden. ”Bare velstand,” smilte John, og gransket haugen av fisk med blikket. Det hadde han rett i. Som Helge Ingstad en gang skal ha sagt ved et fiskevann oppe på Hardangervidda: I slike stunder kjenner en seg som en millionær. Hva skal en vel med allverdens gods når en har fiskeglede og kameratskap?

Alle gode ting ...

Dagen etter, på mandagen, var jeg aleine på Nebba igjen. Fisket var ikke så fantastisk som dagen før, men i løpet av noen tidlige morgentimer ble det sju kilossei og to torsker, noe en må kalle akseptabelt...

Felles for disse tre dagene var flo like etter soloppgang og full eller nesten full måne. Hvor mye det hadde å si for fisket skal jeg ikke si noe sikkert om, men jeg ser ikke bort ifra at det var av betydning. I alle fall ble det nesten 25 kilo fisk, og bare fileteringen tok flere timer. Jeg prøvde for første gang heimelaga seikaker, noe som jeg kan anbefale på det varmeste. Kvern skinn- og beinfri fisk to ganger, kjør noen kokte poteter, litt løk og litt gulrot gjennom kverna, bland alt godt sammen og spe ut farsen med kremfløte, salt, krydder og noen skjeer mel til den blir passe bløt. Form så ”hamburgere” av farsen og steik dem gyllenbrune på begge sider. Bedre fiskemat skal du lete lenge etter!

I dag, over seks år seinere, står ennå denne helga fram i minnet som en av de absolutt beste jeg har opplevd i løpet av de ti åra jeg har frekventert Rambergnebba. Moralen må bli: Kom deg tidlig opp, men ikke gi deg selv om de første timene blir rolige, og hold utkikk etter måkene! I skrivende stund er det snart mai igjen, og seien er atter i farvannet. Skitt fiske!